

ZIRGA KĀJU STĀVOTNES UN TO IETEKME UZ DARBA KVALITĀTI

LEG CONFORMATION IN HORSES AND ITS IMPACT ON THE PERFORMANCE QUALITY

Nauris Laizāns

LLU, Veterinārmedicīnas fakultāte, Latvija
LUA, Faculty of Veterinary Medicine, Latvia
nauris.laizans@gmail.com

Konformācija jeb uzbūve attiecas uz zirga fizisko izskatu un ārējo kontūru, ko galvenokārt nosaka skelets un muskulatūra. Nepastāv viens zirga uzbūves standarts, jo vadlīnijas atšķirsies starp zirgu tipiēm, šķirnēm, un paredzēto izmantošanas veidu. Tādēļ zirga uzbūve ir jāvērtē saistībā ar zirga funkciju. Zirga kājas ir tikai daļa no visa ķermeņa. Ne vienmēr slikta uzbūve izraisa zirga klibumu - slikta uzbūve nav klibums, bet gan brīdinājuma zīme. Laba zirga uzbūve nav sinonīms vārdam labi panākumi.

Zirga spēks, ātrums un izturība ir atkarīgi no kāju attīstības, tāpēc, vērtējot eksterjeru, kājām tiek pievērsta īpaša uzmanība. Kāju funkcija ir divējāda: pirmkārt, kājas darbojas pasīvi, zirgam stāvot mierā- tās atbalsta un notur ķermeni paceltā stāvoklī; otrkārt, kājas darbojas aktīvi, pārvietojot ķermeni un uztverot triecienu pret zemi, kas rodas pārvietojoties. Priekškāju un pakaļkāju anatomiskā uzbūve un aktīvās darbības funkcijas ir atšķirīgas. Gan priekškāju, gan pakaļkāju augšdaļā ir ļoti stipra muskulatūra; tā saista kāju augšdaļu ar vidukļa skeletu. Kāju lejasdaļā muskuļu nav, tur kāju skelets piesaistīts pie muskuļiem ar garām un stiprām stiegrām. Zirgiem kāju izturību un gaitu ļoti ietekmē kāju stāvotne. Zirgiem ar normālu kāju stāvotni kauli, locītavas, saites un stiegras tiek noslogotas vienmērīgi un retāk ir gadījumi, kad zirgs ar vienu kāju savaino otru.

Priekškājas atbalsta ķermeni un aktīvi uztver ķermeņa masas radītos grūdienus, zirgam pārvietojoties. Priekškāju normāla stāvotne brīvi stāvošam zirgam ir šāda: lāpstiņas leņķis pret horizontu ir 45° - 55° . Starp lāpstiņu un pleca kaulu ir pleca locītava. Zirgam stāvot, pleca locītavas leņķis ir 95° - 105° . Elkoņa locītavas leņķis ir 120° - 150° plats. No elkoņa locītavas līdz vēzīša locītavai kāja ir taisna, un sānskatā viduslīnijas turpinājums sasniedz zemi aiz naga. Pirksta leņķis pret horizontu ir 45° - 50° . Pleca un vēzīša leņķiem ir jābūt paralēliem. Naga slīpums sakrīt ar pārējo pirksta daļu vidējās ass slīpumu. Naga priekšdaļa ir apmēram 3 reiz garāka par naga papēdi. Skatoties no priekšpuses, abas kājas ir paralēlas, to savstarpējais platums līdzinās plecu platumam, un kāju viduslīnija turpinās caur pirkstu līdz lejai. Zirgam kam ir stāvs pleca leņķis, $>55^{\circ}$, bieži ir īss plecs un īss stāvs vēzītis, kas var radīt klibumu kājas lejas daļā.

Pakaļkājas ir ķermeņa atbalsts, tomēr to galvenā loma ir zirga ķermeņa pārvietošanas funkcija. Lecamās locītavas iekšējam leņķim būtu jābūt ap 150° , vēzīša leņķim 50° - 55° . Skatoties no aizmugures - līnija, kas sākas no sēžas paugura iet cauri lecamai locītavai un sadala kāju divās simetriskās daļās.

Nepareiza stāvotne priekškājām - šaura stāvotne, plata stāvotne, ieliekta karpālā locītava („teļa kāja”), izliekta karpālā locītava („āža kāja”), iežmauga pēdvidū, izvērsts pirksts, savērsts pirksts, gari vēzīši, īsi stāvi vēzīši, mīksti vēzīši. Nepareiza stāvotne pakaļkājām - saliekta lecamā locītava (šaurāks leņķis, zobenveida kāja), stāvas lecamās locītavas, satuvinātas lecamās locītavas (X veida), izliektas uz āru (attālinātas, O veida kājas).

Mainoties kāju stāvotnei mainās arī slodze uz kauliem, nagiem, locītavām, saitēm stiegrām, kā rezultātā rodas klibums.